

СИСТЕМА ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК ОСОБЛИВИЙ СОЦІАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ. НОРМАТИВНІ ВИМОГИ ДО ОСВІТНЬО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ

1. Нормативні вимоги до освітньо-виховного процесу у вищій школі
2. Поняття про соціальні інститути та інститути соціалізації.
3. Першочергові завдання які має вирішити система вищої освіти України.
4. Особливості сучасної системи вищої освіти України як соціального інституту.

Нормативні вимоги до освітньо-виховного процесу у вищій школі

Зміст нормативних вимог до
направленості діяльності закладів вищої освіти
визначає Закон України "Про вищу освіту"
від 17 січня 2002 р.

вища освіта — рівень освіти, який
здобувається особою у вищому навчальному
закладі в результаті послідовного,
системного та цілеспрямованого процесу
засвоєння змісту навчання, який ґрунтується на
повній загальній середній освіті й завершується
здобуттям певної кваліфікації за підсумками
державної атестації.

зміст навчання – це структура, зміст і обсяг навчальної інформації, засвоєння якої забезпечує особі можливість здобуття вищої освіти і певної кваліфікації.

зміст освіти – обумовлена цілями та потребами суспільства система знань, вмінь і навичок, професійних, світоглядних і громадянських якостей, що має бути сформована в процесі навчання з урахуванням перспектив розвитку суспільства, науки, техніки, технологій, культури та мистецтва.

Стандарт вищої освіти – сукупність норм, які визначають зміст вищої освіти, зміст навчання, засіб діагностики якості вищої освіти та нормативний термін навчання.

Вищий навчальний заклад – це освітньо-науковий заклад, який заснований і діє відповідно до законодавства про освіту, реалізує відповідно до наданої ліцензії освітньо-професійні програми вищої освіти за певними освітніми та освітньо-кваліфікаційними рівнями, забезпечує навчання, виховання та професійну підготовку осіб відповідно до їх покликання, інтересів, здібностей та нормативних вимог у галузі вищої освіти, а також здійснює наукову та науково-технічну діяльність.

Ліцензування — процедура визнання спроможності вищого навчального закладу певного типу розпочати освітню діяльність, пов'язану із здобуттям вищої освіти та кваліфікації, відповідно до вимог стандартів вищої освіти, а також до державних вимог щодо кадрового, науково-методичного та матеріально-технічного забезпечення.

Акредитація — процедура надання вищому навчальному закладу певного типу права провадити освітню діяльність, пов'язану із здобуттям вищої освіти та кваліфікації, відповідно до вимог стандартів вищої освіти, а також до державних вимог щодо кадрового, науково-методичного та матеріально-технічного забезпечення.

Освітній рівень вищої освіти – характеристика вищої освіти за ознаками ступеня сформованості інтелектуальних якостей особи, достатніх для здобуття кваліфікації, яка відповідає певному освітньо-кваліфікаційному рівню.

Освітньо-кваліфікаційний рівень вищої освіти – характеристика вищої освіти за ознаками ступеня сформованості знань, вмінь та навичок особи, що забезпечують її здатність виконувати завдання та обов'язки (роботи) певного рівня професійної діяльності.

Рівень професійної діяльності - характеристика професійної діяльності за ознаками певної сукупності професійних завдань та обов'язків, які виконує фахівець.

Бакалавр – освітньо-кваліфікаційний рівень вищої освіти особи, яка на основі повної загальної середньої освіти здобула базову вищу освіту, фундаментальні і спеціальні вміння та знання щодо узагальненого об'єкта праці (діяльності), достатні для виконання завдань та обов'язків (робіт) певного рівня професійної діяльності, що передбачені для первинних посад у певному виді економічної діяльності.

Спеціаліст – освітньо-кваліфікаційний рівень вищої освіти особи, яка на основі освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра здобула повну вищу освіту, спеціальні вміння та знання, достатні для виконання завдань і обов'язків (робіт) певного рівня професійної діяльності, що передбачені для первинних посад у певному виді економічної діяльності.

Магістр – освітньо-кваліфікаційний рівень вищої освіти особи, яка на основі освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра здобула повну вищу освіту, спеціальні вміння та знання, достатні для виконання професійних завдань та обов'язків (робіт) інноваційного характеру певного рівня професійної діяльності, що передбачені для первинних посад у певному виді економічної діяльності

Стандарти вищої освіти. Систему стандартів вищої освіти, тобто безумовних вимог до змісту вищої освіти у ВНЗ, складають державний стандарт, галузеві стандарти та стандарти вищої освіти вищих навчальних закладів.

Стандарти вищої освіти є основою оцінки якості вищої освіти та професійної підготовки, а також якості освітньої діяльності ВНЗ незалежно від їх типів, рівнів акредитації та форм навчання.

Державний стандарт вищої освіти містить наступні складові:

- перелік кваліфікацій за відповідними освітньо-кваліфікаційними рівнями;
- перелік напрямів та спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у ВНЗ за відповідними освітньо-кваліфікаційними рівнями;
- вимоги до освітніх рівнів вищої освіти;
- вимоги до освітньо-кваліфікаційних рівнів вищої освіти.

Галузеві стандарти вищої освіти містять:

- освітньо-кваліфікаційні характеристики випускників ВНЗ;
- освітньо-професійні програми підготовки;
- засоби діагностики якості вищої освіти.

Освітньо-кваліфікаційна характеристика випускника ВНЗ відображає цілі вищої освіти та професійної підготовки, визначає місце фахівця в структурі галузей економіки держави і вимоги до його компетентності, інших соціально важливих якостей, систему виробничих функцій і типових завдань діяльності й вмінь для їх реалізації.

Освітньо-кваліфікаційна програма підготовки визначає нормативний термін та нормативну частину змісту навчання за певним напрямом або спеціальністю відповідного освітньо-кваліфікаційного рівня, встановлює вимоги до змісту, обсягу та рівня освіти й професійної підготовки фахівця.

Стандарти вищої освіти ВНЗ:

- перелік спеціалізацій за спеціальностями;
- варіативні частини освітньо-кваліфікаційних характеристик (ОКХ) випускників ВНЗ;
- варіативні частини освітньо-професійних програм (ОПП) підготовки;
- варіативні частини засобів діагности якості вищої освіти;
- навчальні плани;
- програми навчальних дисциплін.

фахівцем і професіоналом може вважатись патріотична, моральна й високоосвічена, інтелігентна й законослухняна людина, яка здатна не лише будь за що і будь за яку ціну, але відповідно до існуючих норм культури та права розв'язувати нагальні виробничі завдання в інтересах подальшого розвитку незалежної України, незважаючи на рівень їхньої складності.

Поняття про соціальні інститути та інститути соціалізації

В студентському віці представлено такі напрямки соціалізаційного процесу:

засвоєння молодими людьми нової для себе соціальної ролі студента;

підготовка до оволодіння професійними знаннями й уміннями;

формування такого новоутворення, як інтелігентність;

побудова нової системи відносин з викладачами й своїми ровесниками, яка ґрунтується на стереотипах, прийнятих у дорослому середовищі;

оволодіння знаннями й навичками соціальної поведінки, прийнятими в майбутньому професійному середовищі.

Вузівське навчання є потужним чинником соціалізації особистості студента, і цей процес іде в ході спільної життєдіяльності й студентів, і викладачів.

Поняття інститутів соціалізації є вивідним від базового поняття „інститути соціальні”, яке трактується як форма закріплення й спосіб здійснення спеціалізованої діяльності, яка забезпечує стабільне функціонування суспільних відносин.

Важливою властивістю соціальних інститутів є їх значна залежність від конкретно-історичного моменту суспільного розвитку.

Широке соціальне оточення містить ровесників, друзів, знайомих (мікросоціальне оточення людини).

Інститути соціалізації мають більш потужний соціалізаційний потенціал, але реалізуватися він може в тому випадку, якщо соціальним оточенням студента цей інститут сприймається адекватно.

Першочергові завдання, які має вирішити система вищої освіти України

1. Формування й розвиток культурно-освітнього простору країни й окремих регіонів, який би відповідав не тільки потребам у розвитку української держави, але й вимогам міжнародних стандартів у галузі освіти.
2. Розробка сучасного змісту освіти, який би відповідав потребам розвитку й держави, і окремої особистості.
3. Формування певного соціального типу сучасної людини, який ми визначаємо як *Homo studentis* – „людина, яка вчиться”.
4. Ініціація на високому державному рівні соціокультурних трансформацій, які забезпечують прогрес у соціально-економічному розвитку країни, сприяння в розвитку високотехнологічних і наукомістких галузей виробництва, морально-психологічне забезпечення використання новітніх технологічних інновацій

ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОЇ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ ЯК СОЦІАЛЬНОГО ІНСТИТУТУ

1. Освіта, яку отримує частина молоді, продовжуючи навчання у ВНЗ, є не загальною, а спеціальною, професійною.
2. Вища освіта все більше стає не тільки свідченням інтелектуальних здібностей власників дипломів, але й необхідною умовою існування людини в сучасному світі.

8. Найважливішою особливістю системи вищої освіти як соціалізаційного інституту є те, що фактично тільки вона реально сприяє процесу залучення молоді в особливий вид людської діяльності – науково-дослідну.

9. Тенденцією сучасної вищої освіти є зниження ролі держави в управлінні ВНЗ і розширення начал самоврядування, у тому числі в галузі студентського самоврядування.

Методи та методика сучасного науково-педагогічного дослідження

Метод науково-педагогічного дослідження - спосіб дослідження психолого-педагогічних процесів формування особистості, встановлення об'єктивної закономірності виховання і навчання.

Методика дослідження – процедура, послідовність здійснюваних пізнавальних і перетворюючих дій, операцій та впливів стосовно предмета, спрямованих на розв'язання дослідницьких завдань.

Педагогіка вищої школи використовує такі методи педагогічних досліджень: педагогічне спостереження, бесіда, інтерв'ю, анкетування, соціометричні методи, тести, вивчення продуктів діяльності тощо.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Вітвицька С.С.* Основи педагогіки вищої школи: Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури. - Київ: Центр навчальної літератури, 2006.- 384 с.

2. *Гура О.І.* Педагогіка вищої школи: вступ до спеціальності: Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. - 224 с.

3. *Нагаєв В.М.* Методика викладання у вищій школі: Навч. посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 232 с.

4. *Фіцула М.М.* Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. – К.: «Академвидав», 2006. – 352 с.